

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 682/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Kutlíková 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 66/2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 36/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 66/2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 36/2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava IV, sp. zn. ČVS: ORP-215/1-VYS-B4-2014 z 18. apríla 2014 obvinený zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) s poukazom na § 138 písm. a) a b) a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Následne bol obvinený uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 66/2014 z 21. apríla 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu podanej hneď po vyhlásení tohto uznesenia rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tpo 36/2014 z 23. mája 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) tak, že podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

V dôvodoch svojej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu nebolo rozhodnuté „v lehotách predpokladaných Trestným poriadkom

a tým bolo prieskumné konanie o zákonnosti /dôvodnosti/ ďalšieho trvania väzby znemožnené. ... Nečinnosť v konaní a nepredloženie podanej sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu o vzatí do väzby predstavuje podstatné porušenie jeho základného práva vyplývajúceho z čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, ktoré zásadným spôsobom vyplýva aj na zákonnosť trvania jeho väzby.“. Poukazuje na to, že zásada urýchlenosti konania vo väzobných veciach bola okresným súdom porušená tým, že spis predložil krajskému súdu mesiac po vydaní jeho rozhodnutia, čím mala byť podľa jeho názoru znemožnená periodická kontrola dôvodnosti pozbavenia jeho osobnej slobody. V okolnostiach svojho prípadu namieta, že okresný súd predložil spis s jeho sťažnosťou krajskému súdu až 20. mája 2014 napriek tomu, že odôvodnenie sťažnosti mal k dispozícii už 14 dní predtým. V tejto súvislosti poukazuje na judikatúru ústavného súdu, ako aj judikatúru ESĽP, podľa ktorej má mať väzba striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ namieta arbitrárnosť uznesenia krajského súdu, ktorý sa podľa jeho názoru „žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkami sťažovateľa a rozsahom ponúknutých záruk uvedených v písomnom slube, ktorým mohla a mala byť väzba sťažovateľa nahradená“, a prihliadal „výlučne na výpoveď poškodenej... avšak vôbec sa nezaoberal skúmaním opodstatnenosti námietok sťažovateľa v súvislosti s dôveryhodnosťou výpovede poškodenej, predovšetkým v súvislosti s údajným opakovaným týraním zo strany sťažovateľa“. Nadväzne na to sťažovateľ rozvádza konkrétne skutkové okolnosti, ktoré pri rozhodovaní o jeho väzbe neboli vzaté do úvahy, resp. na ktoré nebol vzatý žiaden zreteľ a mali svedčiť v jeho prospech, a napokon uvádza pochybnosti o správnosti právnej kvalifikácie skutku, z ktorého je obvinený.

Žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € odôvodňuje sťažovateľ intenzitou zásahu do jeho práv, ktorá u neho navodila „úzkostlivé stavy“, a tiež nemožnosťou dožadovať sa opakovaného preskúmania zákonnosti a dôvodnosti obmedzenia osobnej slobody.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci vydal takéto rozhodnutie:

„1. Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 Ústavy..., právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru..., právo sťažovateľa na prístup k súdu a spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj základné právo sťažovateľa podľa článku 6 ods. 1... dohovoru... na prístup k súdu a spravodlivé prejednanie veci postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 0Tp/66/2014 bolo porušené.

2. Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 Ústavy..., právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru..., právo sťažovateľa na prístup k súdu a spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj základné právo sťažovateľa podľa článku 6 ods. 1... dohovoru... na prístup k súdu a spravodlivé prejednanie veci... postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tpo/36/2014 bolo porušené.

3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Tpo/36/2014 zo dňa 23.05.2014 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 0Tp/66/2014 zo dňa 21.04.2014 sa zrušujú.

4. Okresnému súdu Bratislava IV sa prikazuje ihneď prepustiť sťažovateľa na slobodu.

5. Ústavný súd SR sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000 €..., ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV povinný uhradiť do dvoch mesiacov...

6. Ústavný súd SR sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania... vo výške 340,90 EUR ... na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Stanislava Jakubčíka...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

2.1 K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu a postupom krajského súdu

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nemožno nikoho stíhať alebo pobaviť osobnej slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

2.1.1 Posúdenie dodržania podmienok urýchlenosti a bezodkladnosti rozhodovania o väzbe

Ústavný súd judikoval, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú teda obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Nielen ústavný súd, ale aj štrasburské orgány ochrany práv súčasne zdôrazňujú, že rýchlosť preskúmania a rozhodovania o žiadostiach o prepustenie z väzby je nevyhnutné posudzovať a vykladať v závislosti od podmienok a okolností každej konkrétnej veci (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Vo svojej judikatúre už ústavný súd vyslovil, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napríklad III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, II. ÚS 353/06).

Podstatnou požiadavkou vyplývajúcou z čl. 5 ods. 4 dohovoru je aj to, aby súd rozhodol „urýchlene“. Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a zároveň aj v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, to znamená s ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Koendjbiarie v. Holandsko, 25. 10. 1990, § 27].

Vo vzťahu k rozhodovaniu o vzatí sťažovateľa do väzby považuje ústavný súd za relevantné tieto časové súvislosti:

- 17. apríla 2014 bola obmedzená osobná sloboda sťažovateľa,
- 19. apríla 2014 okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava IV podal návrh na vzatie sťažovateľa do väzby,
- 21. apríla 2014 sudca pre prípravné konanie okresného súdu vypočul sťažovateľa v postavení obvineného a uznesením sp. zn. 0 Tp 66/2014 z toho istého dňa ho vzal do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku,
- 20. mája 2014 okresný súd predložil vec krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti proti vzatiu sťažovateľa do väzby,
- 23. mája 2014 senát krajského súdu na neverejnom zasadnutí podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby zamietol,
- 28. mája 2014 bol spis vrátený okresnému súdu.

Podľa názoru ústavného súdu uvedené časové súvislosti vo svojom súhrne nepreukazujú ústavne nekonformný zásah okresného súdu a krajského súdu do sťažovateľom garantovaného základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa do 3 dní od predloženia spisu okresným súdom, takže v jeho prípade nemožno uvažovať o akomkoľvek porušení označených práv z hľadiska nedodržania podmienky rýchlosti rozhodovania o väzbe. Isté zdržanie postupu možno badať, len pokiaľ ide o konanie okresného súdu, keďže zistené časové súvislosti preukazujú uplynutie skoro jedného mesiaca od vydania uznesenia okresného súdu o návrhu okresného prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby do predloženia spisu krajskému súdu. Ústavný súd však zohľadňujúc ustálenú judikatúru v obdobných veciach zastáva názor, že uplynutie uvedeného dlhšieho času svojou intenzitou ešte neprekračuje hranice vyvedené z obsahu základného práva zaručeného čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Požiadavky vyplývajúce z označených ustanovení ústavy a dohovoru by v zásade nespĺňal taký postup okresného súdu, pri ktorom by lehota konania na jeho úrovni presahovala dobu jedného mesiaca, resp. by išlo o nečinnosť trvajúcu týždne, čo sa v danom prípade nestalo.

Preto vzhľadom na absenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a skutočnou rýchlosťou postupu okresného súdu a krajského súdu považuje ústavný súd sťažnosť, pokiaľ ide o námietku neprimeranej dĺžky rozhodovania, za zjavne neopodstatnenú.

2.1.2 Posúdenie namietanej arbitrárnosti uznesenia krajského súdu

Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru.

Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na ten účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie na slobodu (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Obvinený držaný vo väzbe musí

mať možnosť v primeraných intervaloch žiadať o súdnu kontrolu zákonnosti väzby (Bezicheri c. Taliansko z 25. 10. 1989) vrátane možnosti žiadať, aby jeho väzba bola nahradená zárukou.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu pritom vyplývajú viaceré záruky, ktoré väzobne stíhaným obvineným (obžalovaným) poskytuje ústava a dohovor. Ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m. m. III. ÚS 7/00, I. ÚS 34/04).

Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom. Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom.

Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Obdobne aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, § 43).

Podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením krajského súdu, v ktorého písomnom vyhotovení krajský súd najskôr zrekapituloval dôvody uznesenia okresného súdu a sťažnosti sťažovateľa prokurátora, uviedol vlastné zistenia o postupe orgánov činných v trestnom konaní a sudcu pre prípravné konanie okresného súdu a k vlastnému hodnoteniu veci uviedol:

„Sťažnostný sud zistil, že pri rozhodnutí o väzbe obvineného [REDAKOVANÉ] boli dodržané všetky formálno-procesné podmienky a rovnako aj z vecného hľadiska prvostupňový súd správe konštatoval splnenie materiálnych podmienok *vzatia* obvineného do väzby. Zákonná 48-hodinová lehota podľa § 87 ods. 2 *Tr. por.* po prevzatí obvineného o rozhodnutie na *súde* bola *dodržaná*.

V predmetnej veci je potrebné predovšetkým uviesť, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú, že skutok, pre ktorý je trestné stíhanie vedené, bol spáchaný, má znaky vyššie špecifikovaného trestného činu, pričom existuje dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený [REDAKOVANÉ]. Námietky obvineného o nedostatku konkrétnych skutočností pristupujúcich k podmienke dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu sú v tomto

štádiu trestného konania neopodstatnené. Dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mala spáchať trestný čin, pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu. Takéto dôvodné podozrenie nie je potrebné dokladať aj nezvratnými dôkazmi, pretože by bolo nelogické, aby bol trestný čin jednoznačne definovaný a aj preukázaný už v tomto štádiu trestného stíhania, keďže toto je cieľom následného vyšetrovania a prípadného súdneho konania.

Z dôkazov, ktoré boli doposiaľ v predmetnej trestnej veci zadovážené však vyplýva, že trestné stíhanie obvineného [REDAKOVANÉ] je dôvodné. Nasvedčuje tomu predovšetkým výpoveď poškodenej [REDAKOVANÉ] (č. l. 18- 23, 27 - 31,32 -37), svedkov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (č. l. 40 - 42, 43 -48), [REDAKOVANÉ] (č. l. 49 - 51), fotokópie elektronických správ (č. l. - 52 -56), [REDAKOVANÉ] (č. l. 60 - 65) a [REDAKOVANÉ] (č. l. 18 -19), potvrdenia o zaistení veci (zbrane: samonabíjacej pištole, č. l. 68), ako aj ostatné úradné záznamy PZ.

Z týchto dôkazov treba tu zvýrazniť najmä výpoveď poškodenej [REDAKOVANÉ], ktorá uviedla, že po príchode domov dňa 17.04.2014 okolo 21.00 hod. našla manžela doma zjavne pod vplyvom alkoholických nápojov. O nejaký čas obvinený prišiel za ňou a dcérou, kedy začal zvyšovať hlas, vynadal tak jej ako aj dcére a začal ju vyhadzovať z bytu. Po následnej hádke obvinený vybral z trezoru aj svoju zbraň, ktorú obtiahol (nabil) a začal mieriť na ňu. (Podobnú situáciu s obvineným už prežila, keďže pri výmene názorov sa jej zvykol takto vyhrážať.) Keď mu v ten večer dohovárala, aby ju aj s dcérou pustil z bytu preč, obvinený s nabitou pištoľou naďalej mieril na ňu s tým, že ak pôjdu preč, tak ju zabije. Obvinený okrem toho, že bol agresívny, vulgárne sa na poškodenú vyjadroval a vyhrážal sa jej zabitím. Keď sa jej podarilo dostať do kuchyne, podarilo sa jej zavolať o pomoc na políciu. Poškodená taktiež uvádzala, že obvinený alkohol užíva každý deň, každý večer, opíja sa do nemoty, pričom je zlý aj keď nepije a keď si vypije je agresívny a stráca všetky zábrany. Veľakrát sa stalo, že ju zbil, škrtil, bil ju po celom tele, pričom vyhrážky o tom, že ju zabije, používa takmer každý deň. Vyhrážal sa jej aj tým, že ak sa bude chcieť od neho odsťahovať, čo i len rozviest, tak ju zabije. Doposiaľ to ale nehlásila na polícii z dôvodu, že mala strach o svoj život. Taktiež sa bála požiadať aj o rozvod. Frekvencia jeho útokov,

vyhrážok a bitia boli u nich pravidelné, viackrát mieril na ňu obvinený so zbraňou aj v prítomnosti ich maloletého dieťaťa. V kritický večer mala naozaj pocit, že ju obvinený skutočne zastreľí a bála sa o svoj život, incident napokon ukončil príchod polície, O týchto problémoch v minulosti informovala aj bývalú manželku obvineného, s ktorou sú kamarátky.

S poukazom na charakter trestnej činnosti, z ktorej je obvinený dôvodne podozrivý, a to pre zločin vydierania podľa § 189 ods., ods. 2 písm. a/ (s poukazom na ustanovenie § 138 písm. a/ Tr. zák. - so zbraňou), písm. b/ Tr. zák. (s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák. - blízka osoba), dospel krajský súd k záveru, že z vecného hľadiska rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie je správne a v súlade so zákonom, nakoľko dôvod väzby uvedený v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je u obvineného [REDAKOVANÉ] daný. Väzba obvineného v tomto štádiu prípravného konania je výlučne procesným opatrením, ktorého účelom je zabrániť obvinenému pokračovať v páchaní trestných činov tej istej povahy a má preventívny charakter. Krajský súd v názorovej zhode s dôvodmi uznesenia sudcu pre prípravné konanie považuje ponúknutý písomný sľub ako nahradenie väzby u obvineného za nedostatočné.

Nakoľko sudca pre prípravné konanie nepochybil ani v konaní predchádzajúcom napadnutému uzneseniu a správne postupoval aj pri určení začiatku plynutia väzby obvineného, za danej situácie nevidel krajský súd dôvod na žiadnu zmenu napadnutého uznesenia a preto sťažnosť obvineného [REDAKOVANÉ] v zmysle § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodne podanú zamietol.

Sťažnostný súd tak konal a rozhodol v intenciách ustanovenia § 192 ods. 3 Tr. por., nakoľko o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby rozhodol na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci (20.05.2014) na rozhodnutie.“

Ústavný súd k takémuto odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu považuje za potrebné najskôr uviesť, že mu predovšetkým neprislúcha, aby v rámci konania o ústavnej sťažnosti posudzoval, či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľa alebo akéhokoľvek iného obvineného. To prislúcha zásadne všeobecným súdom.

Ústavný súd po vykonaní jemu prislúchajúcemu prieskumu označeného uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že konajúce súdy dostatočne a presvedčivo odôvodnili svoje rozhodnutia o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa. Nemožno sa pritom stotožniť s jeho argumentáciou o arbitrárnej podstate napadnutého uznesenia, keďže označené uznesenie vychádza z konkrétnych (skutkových) okolností zohľadňovaných pri rozhodovaní o sťažovateľovej väzbe, medzi ktoré patria svedecká výpoveď poškodenej, výpovede ďalších svedkov, potvrdenia o zaistení vecí a ostatné dôkazy. Hodnotenie týchto dôkazov z hľadiska, či obsahujú dostatočné dôvody na vzatie sťažovateľa do väzby, realizuje vo väzobných veciach prvostupňový všeobecný súd a toto hodnotenie následne skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe. Tieto súdy sú funkčne usporiadané na preskúmanie obsahu trestného spisu súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takého zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní. Sťažovateľom iniciovaný ústavný prieskum jeho väzobného rozhodnutia teda mohol spočívať len v posúdení, či k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok. Pri realizovaní svojho prieskumu však ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy dostatočne odôvodnili danosť dôvodov väzby, svoje závery opreli o konkrétne skutočnosti, a teda že napadnuté rozhodnutie nebolo vydané len na základe abstraktnej úvahy.

Aj ústavný súd (podobne ako krajský súd) v tejto súvislosti prízvukuje, že v danom štádiu trestného konania postačuje, aby sa odôvodnenie uznesenia o väzbe opieralo o konkrétne skutočnosti zistené v súlade s Trestným poriadkom, a nie je potrebné preukázanie spáchania trestného činu sťažovateľa v takej kvalite, ako to je nevyhnutné pri vydaní meritórneho rozhodnutia. K námietke o arbitrárnosti uznesenia krajského súdu vo vzťahu k neprijatiu záruky sťažovateľa (písomného sľubu), ktorou mala byť väzba nahradená, ústavný súd uvádza, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho (sťažnostného) súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08 a iné), pretože obidva konania tvoria z hľadiska predmetu jeden celok. Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia stotožnil s právnym záverom a dôvodmi okresného súdu, ktorý konkrétnymi skutočnosťami odôvodnil zamietnutie

žiadosti sťažovateľa o nahradenie väzby písomným sľubom podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (medzi podstatné okolnosti podmieňujúce toto rozhodnutie uviedol v podstate dva predchádzajúce záznamy sťažovateľa v registri trestov, nedostatočnosť garancií miesta pobytu sťažovateľa na slobode, potrebu odborného znaleckého skúmania jeho nebezpečenstva na slobode a iné). Námiety sťažovateľa v tomto smere teda považuje ústavný súd len za prejav nesúhlasu s výsledkom konania, ktoré neskončilo podľa jeho predstáv, a to nepostačuje na vyslovenie porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia jeho osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Ústavný súd sa pridŕža názoru, že jeho prípadný zásah spočívajúci v nahradení právneho názoru krajského súdu je možné realizovať len v prípade nezlučiteľnosti napádaného rozhodnutia krajského súdu s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol napadnutý právny názor krajského súdu nahradiť iba v prípade, ak by bol tento svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by však bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. To sa však v danej veci nestalo, keďže krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci [§ 71 ods. 1 písm. c) a § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Námiety sťažovateľa týkajúce sa dôveryhodnosti svedeckých výpovedí zabezpečených orgánmi činnými v trestnom konaní a spochybnenia skutkových okolností, za ktorých mal byť trestný čin spáchaný, však nemôže byť predmetom prieskumu realizovaného ústavným súdom o väzbe sťažovateľa.

Po prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadísk, ktoré ústavný prieskum pripúšťa, teda ústavný súd konštatuje, že v sťažovateľovom prípade sa

nepreukázala neoprávnenosť uloženého obmedzenia osobnej slobody väzbou, resp. preukázala sa jej nevyhnutnosť a primeranosť k dosiahnutiu legitímneho cieľa. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia v zásade nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktoré mali byť napadnutým uznesením krajského súdu v jeho obsahovej spojitosti s napadnutým uznesením okresného súdu porušené. Na základe toho ústavný súd považoval sťažnosť aj v tejto časti za zjavne neopodstatnenú, a preto ju podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol.

2.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovení čl. 17 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania

o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. uznesenia o predbežnom prerokovaní sp. zn. III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004, sp. zn. III. ÚS 277/07 z 11. októbra 2007).

Ústavný súd považuje za nevyhnutné v prvom rade uviesť, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúce sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Rovnako tak aj procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 a ods. 3 dohovoru sa týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby. Neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o osobnej slobode potvrdzuje aj judikatúra ESĽP (napr. rozsudok vo veci De Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, séria A, č. 12, § 76).

Na základe toho ústavný súd sťažnosť aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014

